



İslam Səfərli - 90

İncə muğamların qanadında

İslam Səfərli şeirlərinin mövzusu rəngarəngdir. Bu şeirlər onun üçün yığnəvi ehtiyac və könül çirpintilərinin ifadəsidir. Bu əsərlərdə elinə, obasına, xalqına olan məhəbbət, obrazlılıq, dil səlistliyi, poetik ifadə tərzü və şeir üçün lazım olan nə varsa öz əksini tapmışdır. Onun şeirləri o qədər yığcam, düşünülmüş, sadə bir dildə yazılmışdır ki, sanki bir misranı çıxarsan bütün gözəlliyə xələl gətirə bilərsən. Çünki bu şeirlərdə sözlərin axıcılığı, düzümü bir-biri ilə vəhdət təşkil edir, elə zəncirvari bağlıdır ki, birini götürsən, digərləri öz qüvvəsini itirəcəkdir. Bu baxımdan onun təkrrarsız nəğmələri haqqında danışmamaq mümkün deyil.

İslam Səfərli yaradıcılığında Azərbaycanın görkəmli müğənniləri, bəstəkarları, ümumilikdə sənət adamları önəmli yer tutmuşdu. Böyük ədib Cəlil Məmmədquluzadəyə həsr etdiyi "Şərqi şöhrəti" şeirində Naxçıvanda dünyaya göz açan, dövrünün dərd-qəmimi içində çəkib, "Molla Nəsrəddin" jurnalı vasitəsilə üzə çıxardan ədibin canlı ölümləri, cəhalətli Şərqi ellərini qəllət yuxusundan çıxartdığından söz açmışdır. İki qələmi ilə millətinin keşiyində durduğunu, bəzən gülüb, bəzən ağladığını, sadə, şirin ləhcəsilə dilimizə şöhrət olduğunu poetik çalarlarla ifadə etmişdir:

*Mirzə Cəlil! Mirzə Cəlil!
Sadıq qaldın öz əhdinə.
Ürəyinin hər sözünü
Verdin "Molla Nəsrəddin"ə.*

İslam Səfərli şair dostu Mirmehdi Seyidzadəyə 1957-ci ildə həsr etdiyi "Əsrin son gününə birlikdə gedək" adlı şeirində yazmışdır:

*Bizə deyirlər ki, gözəl dostdurlar,
Şairim, onlara bircə sözüm var:
- Dünya belə olub əzəldən bəri,
Təmizürəklilər daim dost olar!*

Bu şeirdə gözəl dostluqdan söhbət açılır. Elə şairlər var ki, gözəl şeirlər desələr də, bir insan kimi sevilirlər. Lakin İslam Səfərlinin şair dostu Mirmehdi Seyidzadə həm bir insan kimi, həm də gözəl bir şair kimi sevilir.

Səməd Vurğunun xatirəsinə yazdığı "Dağlar" şeirində İslam Səfərli göstərmişdir ki, o, şeirin ağsaçlı qartalıdır, əfsuslar olsun ki, sənətin zirvəsində doyunca süzmədi. Yurdunu dərinləndən sevən Vurğunun elin əlindən əcəl aldı. Şair Mil düzünü, Muğanı sevdi, qara gözli, gözəl ceyranı sevdi. Qısa ömür yaşamasına baxmayaraq, Azərbaycanı qarış-qarış gözdü. Şeirinin sonluğunda İslam Səfərli üzünü dağlara tutaraq mağarda saz tutan tellər, bülbülü mat qoyan güllər vurğunu Səməd Vurğunun vaxtsiz ölümünə kədərlənir, yüz nədir, min il yaşayaydı deyir:

*Mağarda saz tutan tellər vurğunu,
Bülbülü mat qoyan güllər vurğunu,*

(Davamı 50-ci səhifədə)

(Əvvəli 42-ci səhifədə)

*Səməd Vurğun kimi ellər vurğunu
Min il yaşayaydı, yüz nədi, dağlar!*

İslam Səfərli "Ələsgər" poemasını aşıq sənətinin mahir ustadı Aşıq Ələsgərə həsr etmişdir. Əsər 1959-1962-ci illərdə yazılmışdır. Bu poemada aşıqlar yetirən Göyçə mahalı, aşığın öz sazı və sözü ilə məclislər yaraşığı olduğu, onun yaşadığı acılı-şirinli günlər öz əksini tapmışdır. Bu dünyaya çox aşıqlar gəlib-gedib, lakin Ələsgər sazı və sözü ölməzdir. Əsrlər keçəcək, Aşıq Ələsgər nə qədər ki, dünya durur, yaşayacaq.

Şair bu poemanı yazarkən bütün Göyçə mahalını qarış-qarış gəzmiş, aşığın şagirdləri, müasirləri ilə söhbət etmiş, məlumat toplamışdır. Ona görə də "Ələsgər" poeması fərdi tərcüməyi-haldan kənara çıxan bütöv bir dövrü, onun ağıl-qaralı günlərini, buxovlanmış sevgisinin iztirablarını göstərən bir əsərdir. Şair həmin poemada yazır:

*Yüz il dövrən sürən Aşıq Ələsgər
Min-min məclislərə yaraşiq oldu.
Çoxları saz tutub gəlib-getdilər, -
Tək şair Ələsgər xas aşıq oldu.*

*Əsrinin ən məğrur dağlar qartalı
Əski bir dünyanı məzara gömdü.
Aşıqlar Vətəni Göyçə mahalı
Çiçəyi sayrısan gülzara döndü.*

*Əlində telli saz, əlində vüqar,
Ağ günlər eşqinə coşdu Ələsgər.
Dünyada neçə ki, saz var, şeir var,
O da yaşayacaq dünyalar qədər!..*

Şair bəstəkar Fikrət Əmirova həsr etdiyi "Şirmayı dillər" şeirində ürəyi ellərə bağlı olan sənətkarın elin ürəyindən yazdığını bildirmişdir. Onun musiqilərinə suların zümzüməsini eşidir. Arazi belinə dolayan Vətən "eşitsin oğlunun könül səsini" - deyir. İslam Səfərli incə muğamların qanadında ümmanların üstündən uçmaq üçün insanları səsləyir. Bizim el mahnımız, el təranəmiz hələ çox yerlərdə qanad çalacaq deyir...

● Ə.SƏFƏROV